

Kaupunginhallitus

§ 126

03.04.2017

Lausunto maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen täydentämiseksi

197/03.01.00/2017

Kaupunginhallitus 03.04.2017 § 126

Kehityspäällikkö Lasse Lehtonen:

Valtiovarainministeriö on 10.3.2017 pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta (HE 15/2017) maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen täydentämiseksi. Lausunto hallituksen esityksestä maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen täydentämisestä pyydetään toimittamaan valtiovarainministeriöön 13.4.2017 mennessä.

Oheismateriaali:

- Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö

Eduskunnalle 2. päivänä maaliskuuta 2017 annettua hallituksen esitystä täydennetään maakuntien rahoituksesta annettavaksi ehdotettuun lakiin sisältyvien maakuntien muiden tehtävien rahoituksen osalta. Tarkoituksena on käsitellä maakuntien rahoitusjärjestelmää kokonaisuutena.

Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon tehtävien rahoituksen lisäksi täydennetyssä esityksessä ovat mukana aluekehittämisen ja rakennerahastotoiminnan, elinkeinojen edistämisen, alueiden käytön ohjauksen ja suunnittelun, maatalous- ja viljelijä-tukihallinnon, maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomituksen, vesivarojen käytön ja hoidon, vesien- ja merienhoidon, rakentamisen ohjauksen kulttuuriympäristön hoidon, maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämisen, ympäristötiedon tuottamisen ja jakamisen tehtävät sekä maakunnille lain perusteella erikseen säädettävät tehtävät.

Valtion rahoitus maakunnalle on pääosin yleiskatteellista, mutta osaan maakunnille osoitetuista tehtävistä rahoitus kohdistetaan erillisrahoituksen kautta. Erillisrahoitukseen ei sovelleta rahoitus-lakia vaan näiden tehtävien rahoituksen kohdistamisesta päätetään erikseen harkintaan perustuen. Erillismomenttien määrärahoja ovat esimerkiksi maataloustukien maksatukseen käytettävät varat, EU:n rahastoihin kytkeytyvät unionin ja kansalliset varat, sekä lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan perusväylänpidon momentin tienpitoon käytettävät määrärahat. Yhteensä erillismomenttien arvo valtion vuoden 2017 talousarviossa on 2,97 miljardia euroa. Maakuntien rahoitus yleiskatteellisen momentin osalta on yhteensä n. 18,4 miljardia euroa vuoden 2017 tasossa arvioituna. Tämän hetken laskelmien mukaan

Varsinais-Suomen yleiskatteellinen rahoitus on 1,578 miljardia euroa, josta soten osuus n. 93 %, pelastustoimi n. 2 % ja muut maakunnan tehtävät n. 5 %.

Lakiluonnoksen mukaan valtion rahoitus maakunnille yleiskatteellisen rahoituksen osalta määritellään seuraavilla kymmenellä kriteerillä. Kriteerin perässä on mainittu ao. kriteerin painoarvo.

- Asukasperusteinen osuus 10,853 %
- Ikäryhmäkohtaiset tarvetekijät 35,513 %
- Sosiaali- ja terveysten palvelujen tarvetekijät 45,577 %
- Kasvupalvelua kuvaavat tekijät 2,951 %
- Asukastiheys 1,528 %
- Vieraskielisyys 1,325 %
- Maatalousyritykset 0,916 %
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 0,946 %
- Kaksikielisyys 0,284 %
- Saaristoisuus 0,107 %

Uusina määräytymistekijöinä rahoituslakiin lisättäisiin kasvupalvelua ja maatalousyritysten lomitusta kuvaavat kertoimet. Kasvupalvelukertoimen laskennan osatekijöinä ehdotetaan käytettäväksi työttömien työnhakijoiden määrää (60 %), työttömyysastetta (15 %) ja yritysten toimipaikkojen määrää (25 %). Maatalousyrityskerroin huomioi maakunnassa sijaitsevien yritysten lukumäärän. Maatalousyrityksen määrittely perustuisi maatalousyrittäjien lomituspäätöslain maatalousyrityksen määritelmään, jonka mukaan maatalousyrityksellä tarkoitetaan kotieläintuotantoa, jota harjoitetaan itsenäisenä taloudellisenä yksikkönä. Kasvupalvelukriteerin vaikutus Varsinais-Suomen yleiskatteelliseen rahoitukseen on noin 45 miljoonaa euroa ja maatalousyrityskertoimen noin 11 miljoonaa euroa.

KAUPUNGINJOHTAJA:

Kaupunginhallitus päättää antaa lakiluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Hallituksen esitys maakuntien rahoituksen täydentämisestä pitää sisällään lisäykset jo eduskunnalle annettuun maakuntien rahoituslakiin ns. muiden tehtävien osalta. Rahoituksesta lausumista vaikeuttaa se, että nykytilarahoituksen laskelmat perustuvat pääosin valtion ja kuntien vuoden 2017 talousarvioesityksiin ja luvut täsmentyvät vasta tilinpäätöstietojen varmistuttua. Lisäksi tiedot on laskettu vain yhden vuoden perusteella, vaikka lopullisessa laskelmassa tullessa käyttämään kahden vuoden keskiarvoa rahoituksen pohjana.

Uusien maakuntien rahoitus määräytyy asukasmäärän, ikäryhmäkohtaisten tarvetekijöiden, sosiaali- ja terveysten palveluiden tarvetekijöiden, kasvupalveluja kuvaavien tekijöiden sekä asu-

kastiheyttä, vieraskielisyyttä, maatalousyrittäjiä, hyvinvoinnin edistämistä, kaksikielisyyttä ja saaristoisuutta koskevien kertoimien kautta. Uuden maakunnan rahoitus on selkeä, mutta kriteerien painoarvojen perusteella rahoitus ei jakaudu maakuntiin täysin oikeudenmukaisella tavalla. Esimerkiksi Päijät-Hämeessä yleiskatteellinen rahoitus kasvaa 213 eurolla per asukas ja Varsinais-Suomessa laskee 122 euroa per asukas. Tämä kertoo, etteivät rahoituksen määräytymiskriteerit vastaa riittävästi nykyistä rahoitusta ja maakuntien tarvetta.

Naantalin kaupunki pitää erittäin hyvänä, että täydennetyssä esityksessä rahoituksen määräytymiskriteereissä huomioidaan saaristoisuus. Rahoituksen määräytymiskriteereihin lisätty saaristoisuus on kaupungin näkökulmasta välttämätön. Saaristoisuudesta aiheutuu merkittäviä kustannuksia palvelutuotantoon. Saaristoisuuskriteerin kerroin (0,107 %) ei ole riittävä kattamaan aiheutuvia kustannuksia, vaan kriteerin painoarvoa tulee lisätä. Samalla on välttämätöntä huolehtia siitä, että kunnille myönnetyn saaristo-osakuntarahoituksen taso säilyy.

Kannatettavaa on, että maataloustukiin ja tienpitoon käytettävä rahoitus kohdistetaan erillisrahoituksen kautta. Hyvää on myös se, että saariston yhteysalusliikenteeseen suunnatut liikenne- ja viestintäministeriön momentit jäävät yleiskatteellisen rahoituksen ulkopuolelle. Erillismäärärahojen kohdentaminen pitää olla läpinäkyvää ja kuntien mahdollisuus osallistua on oltava mukana kohdentamisprosessissa.

Lakiluonnoksen mukaan maakuntien perustamisesta ja tehtävien siirrosta aiheutuu sekä suoria että epäsuoria muutostkustannuksia, joista jälkimmäiset jäävät osin maakuntien rahoitettavaksi. Valtion vuoden 2017 talousarviossa suoriin muutostkustannuksiin on varattu 31,3 miljoonaa euroa, josta osa on tarkoitettu sote-uudistuksen muutostkustannuksiin. Suurin osa varatusta muutosrahasta menee kansalliseen valmisteluun, esimerkiksi valtakunnallisten palvelukeskusten perustamiseen. Maakuntiin kohdistetaan noin 9 miljoonan euron rahoitus, josta Varsinais-Suomeen arvion mukaan noin puoli miljoonaa euroa. Maakunnassa välttämättömien muutostkustannusten arvioitu rahoitustarve on kuitenkin 1,5–2 miljoonaa euroa. Valtion tulee vastata muutostkustannuksista täysimääräisesti. Jos maakunnille ei riittävästi resursoida voimavaroja, on vaarana, että valmistelu jää keskeneräiseksi eikä uudistusta pystytä viemään läpi annetussa aikataulussa.

KAUPUNGINHALLITUS:

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Naantalissa 11.4.2017

Merja Suvanto
hallintosihteeri

Jakelu

Valtiovarainministeriö